

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

XXX. Vtrum opera nostra bona, & mala sint meritoria, & demeritoria apud
Deum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

suasibilis, qui errat circa primæ speculationis principia, quibus æquiparatur, quoad operabilia ultimus finis, ex 7. Ethic. c. 8. At peccatū veniale non continet in se tantam remotionem à rectitudine debita hic & nunc; quia solum deordinat circa media, retento ordine circa ultimum finem, vi cuius, renocari potest à lapsu: sicut qui errat intellectuāliter saluatis primis principiis, potest per ipsa errorem deponere.

Ad 7. Benè habent, & rectè concludunt, quæ ibi dicuntur omnia, præter id, quod postremò subiungitur de repugnantia identitatis inter esse, & non esse positium, & priuationium; quam repugnantiam non subsistere, eamque identitatem subsistere, ostensum est suprà ab art. 3. & docet semel, atque iterum D. Thom. locis superius indicatis, maxime verò q. 1. de malo art. 1. supponiturque ab omnibus in communi diuisione tum viuentis in sensibile, & insensibile, tum animalis in rationale, & irrationale. Nempe differentia negatiua utrobique sunt simul differentia specificæ, ideoque indiuisim, ac indistinctè includunt in se positium & negatiuum. Dicatur igitur nullum quidem esse, nullumque positium posse esse indistinctum realiter à suo non esse, & à priuatione sui, bene tamen à non esse & à priuatione alterius particularis esse, alteriusque positium. In hoc enim nullum est absurdum, sed magis in opposito. Nullum namque purum non esse datur extra intellectum, ut dictum est suprà; & quatenus est in intellectu, seu quatenus intellectum est, est rursus aliquod bonum, & aliquod positium, ut aduertit optimè D. Thom. art. illo 1. ad 20.

Ad 8. Dictum est suprà libertatem esse de conceptu moralitatis, & imputabilitatis. Vnde ubi nulla superadditur specialis libertas, nulla superadditur moralitas, nullaque proinde, aut bonitas, aut malitia seorsim, ac specialiter imputabilis. Nulla autem libertas immediate, ac seorsim exercetur in actione exteriori secundum se præcisè considerata. Nulla igitur accrescit, aut tollitur, seu bonitas, seu malitia seorsim, ac specialiter imputabilis, & meritoria, aut demeritoria, ex eo præcisè, quod adfit, vel desit actio exterior, aut euentus aliquis ex eadem actione dependens secundum se tantum, nullaque facta variatione directè, vel indirectè in actibus internis voluntatis immediate liberis, ut docet D. Thom. q. 20. art. 4. & 5. & exponitur diligentius infra q. 38. Quare occidisse est deterius physicè, quàm voluisse tantum occidere, non tamen moraliter, ac imputabiliter, si cætera sint omnino paria. Alia longè ratio est de actu interno malo diutius durante. Quia eo ipso diutius durat priuatio rectitudinis debita, idque cum nouo exercitio libertatis, quoad nouam durationem eiusdem priuationis, ideoque crescit malum morale formaliter ut tale.

Ad 9. Sextus digitus in manu, & quæuis alia in aliis partibus redundantia materiæ, idè præcisè nocet, & est mala; quia priuat operatione, aut perfectione operationis, quæ est connaturalis unicuique parti corporis humani; sicuti paries interpositus luminoso & illuminabili, idè præcisè huic nocet, quia priuat lumine. Perfectio statua, & imaginis consistit in vi excitandi cognitionem, & memoriam sui prototypi, ob quam nimirum fiunt, & hac operatione priuari possunt, tam per redundantiam, quàm per defectum materiæ & colorum; vnde totum vtrarumque malum consistit in priuatione eius operationis, atque hac ratione fieri potest, ut quod erat defectus in homine, sit perfectio in statua, & imagine, ut quod vna manus sit maior altera, aut desit alter oculus, si ita erat in homine. Idem dicitur de chordis in cythara, quarum scilicet ea quantitas, & numerus laudantur, quæ iuuant, & non impediunt perfectionem soni; quæ verò eadem priuant, eatenus præcisè sunt mala. Error, dolor, & cibus amarus, idè deteriores sunt, quàm

pura carentia contrariorum bonorum proueniens ab extrinseco; quia cum contineant in se priuationem istorum bonorum, dum vniuntur physicè subiecto, communicant eidem intrinsecè dictam priuationem, quod pertinet ad maiorem remotionem à bono connaturali, iuxta dicta suprà. Cum igitur hoc ipsum vniuersaliter appareat eodem proportionaliter modo in quauis entitate positua, nocente physicè alij entitati, patet omne malum physicum consistere formaliter in sola priuatione adiacente entitati positua, quæ nocet; adeoque magis hinc confirmari, quàm labefactari constitutionem formalem malitiæ moralis per solam priuationem.

QVÆSTIO XXX.

Vtrum opera nostra bona & mala sint meritoria, & demeritoria apud Deum?

VIDETVR non esse. 1. Quia qui sibi arat, & occat, aut suas segetes comburit, sibi que aut acquirit, aut nocet, atque de re sua disponit ut libet absque vilo ad aliquem alium respectu, nihil apud quemquam alium meretur, aut demeretur. Homo autem est Dominus suorum actuum, sibi que prodest, ac nocet, dum benè aut malè operatur: quia perficitur per bonos actus, & deterioratur per malos, atque ex illis gaudij, ex his meroris materiam sibi comparat. Neque cuiusquam alterius quidquam interest, saltem ut plurimum, quo quisque pacto se gerat. Ergò homo nullam ab vilo alio retributionem, aut punitionem meretur, saltem ut plurimum.

2. De conceptu meriti, ac demeriti est, ut ei aliquatenus proffit, ac noceat, à quo facienda est retributio, nulla namque est compensatio inutilium, nullaque poena nihil nocentium. Homo autem nihil prodest Deo, aut nocere potest, ut patet ex illo Job. 35. 6. Si peccaueris, quid ei nocebis? & rursus. Si iuste egeris, quid donabis ei? aut quid de manu tua accipies. Ergò nihil apud Deum mereri, aut demereri potest homo.

3. Nemo apud eum meretur, aut demeretur, de quo nihil cogitat, dum operatur, ideoque nullum ei vel obsequium præstat, vel iniuriam infert formaliter. Multa autem opera facit homo tum bona, tum mala, nihil cogitans actualiter de Deo. Ergò non omnia opera hominis bona, & mala sunt meritoria, & demeritoria apud Deum.

4. Nihil quisquam mereri potest apud alium, præcisè, quia vel accepit aliquid ab eo, vel præstitit quod debebat. Nam qui dedit, factus est potius creditor accipientis, & is tenetur, ut minimum, ad gratificandum. Qui verò accepit rem sibi debitam, idèst, suam, nullam inde grauamen subire potest. Alioquin fieri posset, ut quis redderetur creditor sola debiti solutione, atque ex quouis debito suboriretur irrequieta, ac infinita debitorum, ac creditorum vicissitudo, gignente nouum debitum qualibet solutione solutionis. Omnia autem opera nostra bona sunt dona Dei, ut dicit Concil. Trident. sess. 6. c. 16. & Colligitur ex 1. ad Corinth. 4. 7. Quid habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Vbi non minus opportunè, quin imò efficacius quodammodo, & iustius exprobraretur. Quid postulas solutionem, aut compensationem, quasi non acceperis? Eodem pertinet, quod dicitur 1. ad Rom. 35. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Iam quod debeamus obsequi Deo per omne opus bonum, manifestius

est quàm vt probare deceat, & liquet ex illo Christi Domini 17. Luc. 10. *Sic & vos cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: serui inuiles sumus, quod debuimus facere, fecimus.* Nullam igitur compensationem debet Deus vllis operibus nostris bonis; sed neque opera nostra mala potest vlla imposita pœnâ vlcisci. Quia qui habet in potestate, vt vitetur aliquod malum sibi displicens, sibi debet imputare si illud eueniat, nec ea de causa potest aduersus quemquam aliū iure irasci. Deus autem habet in potestate, vt nos præseruet ab omni opere malo, vtque vitetur omne nostrum peccatum, vt alibi dictum est.

5. Propositis à Deo præmiis, & suppliciis incitarentur homines vehementer, vt exequerentur opera bona, vitarentque mala ex spe lucri, & ex formidine pœnæ, adeoque illaudabiliter, ac inhonestè, & non vt decet, ex sincera dilectione Dei, atque propter gloriam Diuinam solum. Non est igitur credibile Deum proposuisse operibus nostris præmia, & supplicia præsertim magna, & permouentia proinde vehementer.

Augetur difficultas, quia si propositis præmiis, & suppliciis, non operemur nihilominus propter ipsa, sed perinde omnino, atque si proposita non fuissent; propositio eorum redditur inutilis; si verò operemur propter ipsa, secus operaturi, si ea deessent; eadem propositio redditur nociua. Quia, quod quis ita operetur, iuxta voluntatem Diuinam, propter præmium, aut supplicium, vt his seclusis nihili illam facturus esset, tendit ad contemptum Diuinæ bonitatis, ac maiestatis, vtpotè nihili faciendæ; si sola secundum se occurreret præsentī animi dispositioni. Hic autem contemptus est summè nocius respectu hominis, cuius videlicet summum bonum situm est in cultu, & dilectione appetitiua Dei super omnia. Non igitur allicit Deus homines ad opera bona, aut arcet à malis, per præmia, & supplicia.

Art. 1. Respondetur. Meritum iuxta significationem, quæ iam diu apud Theologos potissimum inualuit, est *opus exigitiuum recompensationis*, seu cui aliqua ab aliquo debetur retributio, ac remuneratio, vt colligitur ex Magist. in 2. dist. 27. & ex D. Thom. q. 114. art. 1. cor. initio, ac deinceps, atque ex aliis communiter ibidem. Ea exigentia & ratio debiti fundatur respectu hominis qui constituitur debitor, in utilitate, quæ ipsi redundat ex opere meritorio. Quia cum homo, dum retribuit ac recompensat, patiatur iacturam aliquam alienando à se bonum, quo fit retributio, & recompensatio; neque sit rationabile, vt quis vel minimam in bonis suis iacturam pati teneatur in fauorem eius, qui non tantundem sibi profuerit, patet hominem teneri non posse ad recompensandum opus inutile respectu sui. At in ordine ad Deum eadem exigentia, & ratio debiti fundatur in eo solum, quod ipsi placeat opus meritorium, & cedat in eius honorem, & gloriam, sitque ab eodem ordinatum ad præmium non propter suam operum nostrorum indigentiam, sed propter nostram indigentiam præmij ad bene operandum ratione inferius explicanda. Quia cum Deus non sit capax vllius utilitatis, simulque sit dominus vniuersorum, solam potest à nobis exigere conformitatem cum sua voluntate, & obsequiolum gloriæ suæ promotionem, vt retribuatur nobis bona sua, ad quorum consecutionem vnumquemque præordinauerit per determinata opera bona.

Art. 2. Non agitur in præsentī de merito apud hominem, nec de ratione communi meriti, prout præscindit à Deo, & ab homine; sed de solo merito hominis apud Deum. Quare vniuersalis expositio meriti vt sic, præmissa est methodi, & maioris claritatis gratia, & quia inde facile patet, quid sit meritum apud Deum, nempe *esse opus exigitiuum compensationis apud*

Deum, seu ratione cuius debet Deus operanti compensationem aliquam, retributionem, mercedem, præmium, brauium, quæ omnia, & similia pro eodem usurpantur in præsentī. Prædicatum istud exigentis compensationem, seu inducentis debitum, continet in se implicite omnia prædicata propria operis meritorij, quæ à Valentia, & nonnullis aliis exprimuntur initio leorism in definitione. Sed satius visum est supersedere ab eorum expressione, quia extant plures circa illa controuersie apud Theologos; atque initia duccenda sunt quantum fieri potest, ex iis, quæ apud omnes certa sunt, atque inde decidenda controuersia, vt fiet in decursu. Vnde eiusmodi prædicata exprimentur commodius quælibet 33. ab art. 5.

Art. 3. Certum est ex fide, inesse operibus nostris bonis saltem aliquibus, vim eam exigitiuam compensationis, & præmij apud Deum; ratione cuius exigentia constituitur Deus aliquo modo debitor præmij, atque mercedis persoluenda. Quia Eccles. 18. dicitur. *Ne verearis usque ad mortem iustificari, quia est merces operi tuo.* Matth. 5. *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in calis.* Idemq; habetur Luc. 6. Apostolus inter alia multa in eandem rem 1. ad Corinth. 3. *Vnusquisque, ait, propriam mercedem accipiet.* Et 1. ad Tim. 4. *Reposita est mihi corona iustitie, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex.* Idem dogma definitur luculenter ex huiusmodi locis, & sub iisdem terminis à Conc. Trident. sess. 6. c. 16. & can. 26. & 32. Merces autem (qua voce in istis, & in plurimis aliis SS. scripturarum locis appellatur vita æterna, vt dicit August. Epist. 105. ante med.) atque corona iustitie significat compensationem debitam operibus eius, cui retribuntur; & quod retribuatur à Deo, tanquam à iusto iudice, vt traditur ab Apostolo, idem clarissime manifestat.

Art. 4. Ratio huius veritatis est; quia Deus omnia dirigit, ac perducit in fines suos modo vnicuique congruente; congruit autem plurimum substantiæ rationali, ac libertate prædictæ, atque indifferenti ad operandum bonè, & malè, qualis substantia est homo, vt præueniatur antè opus, præmiorum promissione, & comminatione pœnarum, quibus promouetur ad bonum, & præmunitur aduersus malum, vtque eadem vel præmia recipiat, vel pœnas sustineat, postquam bonè, vel malè operata est, idest postquam, vel in obsequium Dei, vtque placeret Deo, utilitates, ac delectationes temporales generosè contempsit, vel Diuinam voluntatem, ac legem propter easdem utilitates, ac delectationes neglexit. Eadem igitur iustitia, ac sapientis providentiæ ratione, qua quibuldam corporibus grauitatem, quibuldam aliis leuitatem tribue re tenetur Deus, quatum beneficio in suum vnaqueque corpora dirigantur locum, & debent habitam grauitate, & leuitate in locis inde congruentibus reponi, iuxta naturam motus ex vtraque ea qualitate provenientis, & sic de aliis: eiusmodi debent etiam substantiæ rationales indifferentes ad bonum, & malum præueniri promissionibus, & comminationibus, & deinde iuxta naturam, & exigentiam motuum subsequentiū, qui sunt electiones bonæ, vel malæ, deputari ad præmia, & supplicia, quæ sunt fines, & quasi loca, in quibus ea substantiæ quiescunt.

Art. 5. Accedit, ad eum, qui habet curam communitatis spectare, vt cumulet præmiis eos, qui proliunt communitati, & sunt bonè affecti ad bonum commune, vtque vexet suppliciis eos, qui nocent communitati, & sunt malè affecti ad bonum commune. Totum autem hoc vniuersum est imprimis communitas quædam substans curæ, & providentiæ Dei, deinde quicumque bene operatur, est eatenus bonè affectus ad bonū commune vniuersi, quod est Deus; siquidem eo ipso operatur, vt dictum est suprà, cum adhæ-

sione

sione ad voluntatē diuinā, & ad summū vltimū, finē qui iidem est Deus; & præterea idem benē operans prodest saltem sibi ipsi, augetque suam bonitatem, ac perfectionem, ac proinde efficit, vt hæc communitas vniuersi habeat vnum ciuem meliorem, ac perfectiorem; idque præstat, absque iactura, & læsione cuiusquam alterius, quod negari non potest interesse aliquid ipsius communitatis, cum bonum partium, & cuiuslibet partis, nulli alij parti nocens, cedat in bonum totius. Neque verò istud communitatis emolumentum se habet materialiter, & per accidens respectu effectus, & intentionis, cum qua operatur, quicumque benē operatur. Quia nemo potest benē operari absque adhesionē sui affectus, ac intentionis ad bonum essentialiter cōmune, vt modò supponebatur ex antea dictis. Demum quicumque male operatur, eatenus est malē affectus ad bonum commune, & nocet communitati saltem quoad aliquam eius partem, vt patet ex ratione data circa benē operantem; cum operans malē, operanti benē opponatur ē diametro. Ad Deum igitur spectat, vt rependat præmia, & infligat supplicia, benē, & malē operantibus, atque ad hoc vtrumque præstādum tenetur eadem ratione, & lege, qua vniuersaliter tenetur prospicere bono vniuersi, eiusque malum vitare, ex suppositione, quod velit existentiam, & conseruationem eiusdem vniuersi.

Art. 6. Ex his apparet satis, quid dicendum sit circa rationem demeriti. Quia conceptus demeriti, seu (vt Augustinus, & alij olim loquuntur sæpē,) mali meriti, innotescit ex meriti expositione, ob identitatem rationis, ac disciplinæ circa contraria. Quare demeritum est opus exitium punitionis, & pœnarum; seu cui debetur supplicium, apud hominem quidem, ob nocumentum illatum punienti, vel in se, vel in iis, quibus prospicere tenetur; apud Deum verò, ob irreuerentiam aduersus ipsum, & læsionem boni communis. His itaque de causis opera nostra mala esse demeritoria apud Deum, constat ex rationibus productis circa meritum; vt pote communibus etiam demerito. Idem docetur in Sacris litteris. Deuter. 25. 2. *Pro mensura peccati erit & plagarum modus.* Pl. 128. 4. *Dominus iustus conidet cervices peccatorum;* & alibi sæpē. Adde illud præmiis, & suppliciis bonorum, & malorum operum commune ex 2. ad Corinth. 5. 18. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat unusquisque prout gessit in corpore, sine bonum, sine malum.* Constat itaque opera nostra bona, & mala, esse meritoria, ac demeritoria apud Deum.

Ad 1. Qui subest voluntati alterius, & est pars aliquius communitatis, debet sibi prodesse, & obesse, prout illi placet, & confert ad bonum commune; & si quidem ita faciat, est laude dignus, & etiam præmio si nihil obest aliud; si verò secus faciat, est vituperabilis, ac punibilis, quidquid sit de lucro, & iactura sua peculiari, deque finitate rerum, ac actionum, de quibus disponit. Subest autem homo, quoad omnia sua voluntati Dei, & quoad eadem omnia est ordinatus ad bonum commune vniuersi, & quoties benē operatur, obsequitur Deo, prospicitque bono communi; contradicit verò vtrique, dum malē operatur, vt dictum est. Ergo meretur, & demeretur apud Deum quoties benē, & malē operatur, licet apud alios homines, vel etiam apud Angelos sæpē non mereatur, nec demereatur, quod solum conuincit obiectio.

Ad 2. Deus non tenetur ex re accepta, vt homines, ad retributionem præmiorum; nec punit ob nocumentum sibi illatum, vt faciunt iidem, sed vtrumque præstat ex iustitia legali, ac gubernatrice, providente singulis media idonea ad consecutionem suorum finium, & deinde ipsos fines, iuxta cuiusque dispositionem, qualia media, & fines sunt, respectu hominum, & Angelorum promissiones & minæ; præ-

miæ, & supplicia. Vnde respectu Dei maior obiectio est falsa, ideoque nihil concluditur.

Art. 1. Ad 3. Dictum est q. 20. præsertim ad 5. vniuersam regulam bonitatis, & malitiæ theologicè sumptæ, seu iuuantis, & nocentis relatē ad vltimum finem, esse eundem vltimum finem, & voluntatem diuinam, legem verò humanam, & dedecentiam, aut decentiam respectu naturæ rationalis creatæ secundum se præcisè, esse regulas bonitatis, & malitiæ philosophicè sumptæ, seu iuuantis, & nocentis solum relatē ad finem particularem. Quod discrimen colligitur ex D. Thom. q. 71. art. 6. ad 5. Idem autem D. Thom. q. 87. art. 1. tradit, exponitque optimè, & applicat ad rem præsentem, vt mox dicitur, atque confirmat efficaciter istud principium vniuersale fundatum in naturarum, tum naturalium, tum moralium; nempe, vt quod contra aliquid insurgit, ab illo detrimentum patiatur, & eò magis, quod magis insurgit. Qua de causa aquæ calefactæ magis congelantur, vt dicitur 2. Meteor. & homo hominem sibi nocentem naturaliter deprimat, & eò magis, quod magis contra ipsum inturrexerit; & sic de similibus.

Art. 2. Hinc colligitur, operantem malē contra dictamen conscientie fundatum in sola præcognitione decentiæ, ac dedecentiæ actionum respectu naturæ rationalis creatæ, puniri remorsu conscientie, & aliis incommodis consequentibus inde connaturaliter; & similiter operantem malē cum sola præcognitione legis humanæ, puniri vltiùs pœnis infligibilibus ab humana potestate: at verò operantem malē cum præcognitione legis diuinæ, aut diuinæ bonitatis, puniri vltiùs priuatione vltimi finis æternum, vel ad tempus, iuxta qualitatem peccati, aliisque pœnis infligibilibus à sola potentia Dei. Eadem porro proportionalis ratio est de vi meritoria actus boni eliciti cum præcognitione supremæ regulæ, vel solius alterius regulæ inferioris.

Art. 3. Quia verò Deus cooperatur omnibus causis secundis in omni ipsarum effectu, patet Deum præmiare, & punire omnes actiones bonas, & malas, ac proinde omnes esse meritorias apud ipsum, nisi quod quædam præmiat, ac punit solum tanquam causa vniuersalis, & vniuersalis omnium gubernator, iuxta mensuram dignitatis, & virium conuenientium inferioribus naturis; alias verò etiam tanquam causa particularis, iuxta mensuram propriæ dignitatis, & virium, prout apparet ex discursu proposito. Verum ad istam posteriorem classem pertinent omnes veræ operationes humanæ propter notitiam Diuinitatis, ita vndeumque prominentem, vt vix cuiquam aliquando deficere possit sub aliquo prædicato conuertibili cum ipsa, ac proinde sub conceptu æquivalente conceptui explicato ipsius diuinitatis, & veri vltimi finis, vt talis est, dum deliberat de honestate, & inhonestate suæ operationis, deque vltimo eiusdem fine, cuius aliqualem cogitationem dictum est quæst. 1. semper ac necessariò adesse ante omnem operationem humanam.

Ad 4. Sunt quidem dona Dei, eaque magna, operationis nostræ bonæ, sed habet in eis suas quoque partes liberum arbitriū creatum adiutum gratia Dei, quod est indigum stimulorum præmij, & pœnæ, vt dirigatur ad bonum, & abstineat à malo. Quatenus autem ipsum quoque adlaborat, nec solum accipit, sed etiam ex se confert aliquid, acquirit sibi ius præmij apud Deum. Quia ad eius prouidentiam spectat, vt vnicuique prouideat de necessariis, & opportunis ad finem suum, estque necesse ex natura rei, vt quædam sua dona aliis suis donis accumularet, quoties aliter vitari non potest, quominus priora sua dona perperam, & incongruenter dederit, de quo alibi dictum est sup. Ob eadem itaque opera nostra bona debemus

nos gratias Deo tanquam præcipuo, ac purè liberali eorum auctori; & simul Deus debet nobis præmia tanquam veris, et si secundariis auctoribus eorundem, & superantibus contrarias difficultates, atque indigentibus ad superandum spe præmij. Quod ad peccata attinet, potest quidem Deus, sed non tenetur illa impedire: nos & possumus, & tenemur ea vitare; ac propterea iuste punimur, si non vitemus.

Ad 5. Propositis præmiis, & suppliciis non coguntur homines ad reponendum affectum suum in faciendo lucro, aut vitando damno, sed relinquuntur liberi ad actus persecutiuos bonitatis, voluntatisque diuinæ, & reliquæ totius honestatis propter se præcisæ, atque isti actus redduntur inde faciliores ob motionem negatiuam, ac indirectam præmij, & supplicij minimè liberam operanti, ratione, & modo explicatis q. 28. ab art. 5. & præterea qui non assurgunt ad actus vsque adeò perfectos, & generosos, continentur sæpè in officio per motionem positiuam ac liberam præmij, ac supplicij, ne omnino corruant in peccata, omnemque honestatem penitus deserant. Demum præmia, quæ promittit Deus, & supplicia, quæ minatur, talia sunt; vt sit valdè honestum, ac laudabile illa profectui positiuè propter ipsorum bonitatem, & hæc vitare propter magnitudinem mali imminētis. Quia Deus dat se ipsum, sui que possessionem in præmium; atque hæc eadem negat in pœnam peccati. Quæ sanè laudabile, & decorum est, & procurare, & vitare propter se; nec taliter procurari, aut vitari possunt cum contemptu Dei, cuius videlicet bonitas includitur in illis principaliter, de quo dicitur iterum distinctius in qq. de Pœnitentia. Manifestum igitur est, vtiliter omnibus, & in omnem euentum proponi præmia & supplicia, qualia proponit Deus; esto respectu aliquorū minùs perfectorum, in istis illis vtilitas aliqua peculiaris, quæ non datur respectu perfectiorum, magisque adutorum in dilectione Dei.

QVÆSTIO XXXI.

*Vtrum contemptus liber, & arduus
commodi temporalis sit de
conceptu meriti?*

IDETUR non esse de conceptu meriti 1. Quia Concil. Trident. sess. 6. c. 16. definit operibus iustorum factis in Deo pro statu huius vitæ, seu pro statu viatoris, nihil deesse, quominus sint meritoria vitæ æternæ. Deesset autem aliquid, certè deesse posset, si requireretur præterea arduitas contemnendi commodum temporale; quæ videlicet in illis tribus conditionibus expressis à Concilio nullatenus continetur.

2. Si Deus rependeret nobis præmia intuitu commodi temporalis liberè, ac difficulter contempti, sufficeret, vt conferret tantundem commodi spiritualis in futuro, quantum fuisset commodum temporale, cuius iacturam fecissemus in præsentī ex amore honestatis. Quod tamen patet esse absurdum, dicente Apostolo, *momentaneum, & leue tribulationis æternum gloria pondus operari.*

3. Quicumque liberè, & honestè operatur, tamen si id faciat absque iactura vllius commodi temporalis impossibilis cum bona operatione, subdit dominio Dei actum bonum, quem potuit illi subtrahere, seu non subiicere: Ideoque dat, aut quasi dat Deo aliquid ipsi placens, aut per se aestimabile. Dari igitur potest dignitas compensationis apud Deum indepen-

denter à iactura libera commodi temporalis.

4. Deus potest promittere præmium operanti benè, tamen si nulla adsit difficultas ex impossibilitate commodi temporalis cum operatione bona. Ergo ius ad præmium, ideoque ratio meriti, est independens ab hac circumstantia.

5. Difficultas contemnendi comoda temporalia, & adherendi bonitati, ac voluntati Diuinæ, fundatur in imperfectione operantis. Et quo quisque vitiosior est, & pluribus, ac maioribus peccatis implicatus, eò est maior ea difficultas. Et contra verò, quo quisque melior, ac sanctior est, atque maiori præditus charitate, eò est minor eadem difficultas, dicente Augustino ser. 9. de ver. Dom. post med. *Omnia sana, & immenia, facilia, & propè nulla facit amor.* Absurdum autem est perfectionem merendi, & vim meritoriam operis boni, fundari in imperfectione operantis, & quò plus quisque peccauerit, eò esse magis dispositum ad merendum, ceteris paribus; atque è conuerso, augmentum iustitiæ, & charitatis valere, ceteris paribus, ad diminutionem meriti; & quod inde consequens est, Christum Dominum, & Beatam Virginem minimè omnium meruisse. Dicendum igitur potius est, difficultatem contemnendi comoda temporalia nihil ad meritum conferre: Imò ea penitus seclusa, maiorem esse aptitudinem merendi, atque opus euadere magis meritorium.

6. Actus boni liberè elicitī absque vlla prorsus difficultate contemnendi commodum aliquod temporale, sunt digni laude, gloria, & honore, vt patet in Deo, & Angelis, ceterisque Beatis, quorum opera sunt maximè laudabilia, gloriosa, ac honorabilia, cum tamen nullam pati possint difficultatem in contemnendis commodis temporalibus, quorum videlicet Deus est essentialiter incapax; & Beati non sunt liberi, vt velint alia comoda, quàm quæ Deus vniciuque eorum determinauit. Et si quidem ad aliqua essent liberi, absque vlla difficultate possunt illa contemnere, vt pote non indigentes. Ergo iidem actus boni liberè elicitī absque vlla difficultate ex iactura commodi temporalis, possunt esse meritorij. Patet consequentia: tum quia laus est præmium virtutis, vt dicit Philosophus, ideoque dignitas laudis est indistincta à vi meritoria operis, quando operans est capax præmij: tum quia omnes operationes laudabiles hominis viatoris sunt meritoria, vt deducitur ex loco indicato Tridentini.

7. Vis impetratoria operum bonorum est separabilis ab arduitate victoriæ difficultatum in contrarium. Ergo etiam vis meritoria. Patet antecedens ex Beatis omnis expertibus difficultatis, & tamen plura Dei dona impetrantibus pro nobis. Patet item consequentia. Quia impetratio est species quædam meriti, & vt nō esset, nulla potest assignari ratio discriminis.

8. Viris sanctis, ac perfectis amatoribus Dei longè difficilior est inharere commodis temporalibus, quàm illis penitus renunciare, vt adhæreant Deo, vtque propter amorem & gloriam ipsius difficillima quæque perpetiantur, *quoniam suauis est Dominus, vt dicitur pl. 99. fine. Et Augustinus lib. de catech. rud. c. 16. fine dicit etiam respectu incipientium, dulciores esse iustitiæ fructus, quàm iniquitatis, & verius, atque incundius gaudere hominem de bona conscientia inter molestias, quàm de mala inter delicias.* Ergo saltem viris in sanctitate, & amicitia cum Deo heroicè perfectis nullum præmium rependi potest in compensationem contemptus ardui commodorum temporalium, quandoquidem arduum esse nequit, quod est facillimum, & cuius oppositum est longè difficilior, atque moraliter impossibile, & tamen opera sanctorum hominum sunt maximè meritoria, & eò magis ceteris paribus, quò sanctiores sunt, vt dicitur q. 32. & 34.

Ergo